

Maa- ja metsätalousministeriö

Viite: MMM:n lausuntopyyntö 23.3.2022, VN/7539/2022

LAUSUNTO LUONNOKSESTA VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI EUROOPAN MERI-, KALATALOUS- JA VESIVILJELYRAHASTON OHJELMASTA MYÖNNETTÄVÄSTÄ TUESTA

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa edellä mainitusta asetusaluonnoksesta. Ministeriö toteaa lausuntonaan seuraavan.

Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta (EMKVR) annetussa laissa (997/2021, EMKVR-laki) säädetään rahaston varoista myönnettäviä avustuksia koskevan järjestelmän perusteista. Lailla säädetään Suomen EMKVR-ohjelman hallinnoimiseksi ja toimeenpanemiseksi tarpeellisista säännöksistä, kuten toimivaltaisista viranomaisista ja menettelyistä, jotka liittyvät tukien myöntämiseen ja maksamiseen. Lain mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hyväksyttävistä kustannuksista, tuen määrästä, avustusmuotojen käyttökohteista, käytön perusteista ja suuruudesta sekä vastikkeetta tehdyn työn arvosta ja enimmäismäärästä (10 §). Lisäksi valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kehittämissuunnitelman sisällöstä ja esittämisestä (14 §) sekä yhteisrekisterinpitäjien keskinäisistä vastuista (24 §). Lain 1 §:n 3 momentin mukaan laissa tarkoitettuihin tukiin sovelletaan valtionavustust lakia (688/2001), ellei yleisasetuksessa, erityisasetuksessa tai niiden nojalla annetuissa säädöksissä taikka EMKVR-laissa toisin säädetä.

Asetusaluonnoksen sisältö vastaa monilta osin nykyisen tukiohjelmakauden sääntelyä. Luonnokseen sisältyy uutta tukiohjelmakautta koskevan EU-sääntelyn edellyttämiä muutoksia sekä ehdotuksia, joiden tarkoituksena todetaan olevan selkeyttää tuen hakijoiden kannalta tuen hakemiseen ja hankkeen toteuttamiseen liittyviä menettelyjä sekä selkeyttää säännöksiä toimivaltaisten viranomaisten näkökulmasta niiden myöntäessä EMKVR-ohjelman mukaisia tukia. Tukien täytäntöönpanoon ja hallinnointiin liittyvillä säännöksillä pyritään osaltaan myös yhtenäistämään toimintakäytäntöjä ja turvaamaan tuen saajien yhdenvertainen kohtelu. Valtiovarainministeriö pitää säännöksiä tältä osin yleisesti arvioiden perusteltuina.

Asetusaluonnoksen 2 §:ssä säädettäisiin tuen enimmäismääräksi 80 prosenttia hankkeen hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista yleishyödyllisissä kehittämis- ja investointihankkeissa sekä viranomais Hankkeissa, ellei tästä poikkeamiseen olisi erityistä syytä. Pykälässä säädettäisiin tuen enimmäismäärästä, ja tuen myöntävä viranomainen voisi päättää myös matalamman tukiprosentin soveltamisesta. Yli 50 prosentin tukea voitaisiin myöntää EU-sääntelyn mukaisten ehtojen täyttyessä. Ohjelmakaudella 2014–2020 tuen enimmäismäärä on ollut yleishyödyllisissä investoinneissa 80 prosenttia ja julkisen tai kollektiivisen toimijan toteuttamissa yleishyödyllisissä kehittämishankkeissa enintään 100 prosenttia. Ohjelman muuttuneen rakenteen vuoksi tuen enimmäismääriä ei ole

enää mahdollista määrittää ohjelmassa tai sen liitteissä, minkä vuoksi tuen määrästä on tarpeen säätää tarkemmin kansallisella asetuksella.

Valtionavustuslain 6 §:n mukaan myönnettävä valtionavustus ei saa kattaa valtionavustuksen kohteena olevasta toiminnasta tai hankkeesta aiheutuvien kokonaiskustannusten täyttä määrää, jollei valtionavustuksen myöntämisen tavoitteiden saavuttamiseksi välttämättömistä ja perustelluista syistä muuta johdu. Tämän vuoksi 100 prosentin tukea myönnettäisiin ainoastaan poikkeustapauksissa. Poikkeamiseen voisi asetusmuistion mukaan olla erityinen syy esimerkiksi silloin, kun kyseessä on viranomaisen toteuttama, EU-lainsäädännön edellyttämä toimi tai kyseessä on paikallisen kehittämisen toimintalinjasta rahoitettava yleishyödyllinen hanke. Yleishyödyllinen hanke voi olla myös toimialan kannalta strategisesti tärkeä hanke, joka ei toteutuisi ilman korkeampaa tukea. Valtiovarainministeriö pitää todettua, 100 prosentin tuen rajaamista ainoastaan nimenomaisesti perusteltavissa oleviin poikkeustapauksiin sekä valtionavustus-sääntelyn että EMKVR-tukijärjestelmän tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisena.

Asetusluonnoksen 3 §:ssä säädettäisiin tuen enimmäismäärästä hankkeissa, jossa hyöty kohdistuu vain sen toteuttajalle tai hyvin rajatulle toimijajoukolle. Tällaiset hankkeet voivat olla kehittämis- tai investointihankkeita. Ohjelmakaudella 2014–2020 yksityisten toteuttamien kehittämishankkeiden enimmäismääräksi on hyväksytty enintään 60 prosenttia hankkeen hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista mikäli hankkeeseen ei ole sisällytetty tuotannollisia investointeja. Tällaisia yksityisten toteuttamia kehittämishankkeita ei ole asetusmuistion mukaan kuitenkaan käytännössä rahoitettu ohjelmakaudella 2014–2020, vaan investointihankkeissa tuen määrä on vaihdellut 20-50 prosentin välillä toimialasta riippuen. Kollektiivisille investoinneille on aiemmin ollut mahdollista myöntää enintään 60 prosentin tuki.

Asetusluonnoksen 3 §:n 1 momentissa säädettäisiin tuen enimmäismääräksi muissa kuin yleishyödyllisissä kehittämishankkeissa 50 prosenttia ja pienimuotoisessa rannikko- ja sisävesikalastuksessa enintään 60 prosenttia hankkeen hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista. Lisäksi hankkeille asetettaisiin 200 000 euron euromääräinen raja. Rajoittamalla tuen enimmäismäärää pyritään asetusmuistion mukaan ensisijaisesti varmistamaan ohjelmakauden rahoituksen riittävyys sekä tukijärjestelmän johdonmukaisuus muiden vastaavan tyyppisten tukien kanssa.

Asetusluonnoksen 3 §:n 2 momentissa säädettäisiin tuen määrästä yritysten investointihankkeissa. Kalatalouden alkutuotannon (kalastus ja vesiviljely) investointihankkeissa tuen määrä olisi enintään 40 prosenttia investoinnin hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista. Kalan jalostuksen ja tukkukaupan investointihankkeissa tuen määrä olisi enintään 20 prosenttia. Ehdotukset vastaavat ohjelmakauden 2014–2020 tasoa. Kyse olisi tuen enimmäismäärästä ja tuen myöntävä viranomainen voisi päättää myös matalamman tukiprosentin soveltamisesta. Valtiovarainministeriö pitää ehdotuksia perusteltuina.

Asetusluonnoksen 4 §:ssä säädettäisiin edellytyksistä, joilla 3 §:n 2 momentissa säädetystä investointitukien enimmäismäärästä voidaan poiketa. Asetusmuistion mukaan poikkeamisperusteet perustuvat valtioneuvoston periaatepäätöksenä 8.7.2021 hyväksytyyn Kotimaisen kalan edistämishjelmaan. Edistämishjelmissä on linjattu, että korotetulla tuella edistetään tutkimuksen ja yritysten yhteistyötä sekä yritysten ympäristöinvestointeja. Normaalia korkeampaa investointi- ja tuotekehitystukea tulisi asetusmuistion mukaan myöntää myös vajaasti hyödynnettyjen lajien sekä kalateollisuuden sivuvirtojen jalostukseen elintarvi-

ketuotteiksi ja korkean lisäarvon tuotteiksi. Lisäksi enimmäistukimäärää voitaisiin korottaa pienimuotoisen rannikkokalastuksen tai sisävesikalastuksen hankkeissa.

Valtiovarainministeriö pitää kotimaisen kalan hyödyntämiseen ja jalostamiseen liittyviä poikkeamisperusteita sinänsä perusteltuina, mutta korostaa poikkeamisperusteiden mahdollisimman selkeää määrittelyä. Asetusehdotuksen 4 §:n 1 momentin kohtia 1)-4) on tältä osin mahdollista vielä täsmentää jatkovalmistelussa mm. siten, että 1 kohdassa mainittu tutkimusorganisaation ja tukea hakevan yrityksen yhteistyö määritellään tarkemmin nimenomaan tukijärjestelmän tavoitteita ja tuen enimmäismääräsäännöksistä poikkeamisen syitä silmällä pitäen. Kohtien 2)-3) mukaista mahdollisuutta enimmäismäärästä poikkeamiseen on myös mahdollista täsmentää ja jättevöittää esim. edellyttämällä, että hankkeet *merkittävästi* edistävät kyseisissä kohdissa tarkoitettuja tavoitteita. 4 §:n 2-4 momentteihin sisältyvät rajaussäännökset ovat valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan perusteltuja ja tukijärjestelmän toteuttamista tukevia.

Valtiovarainministeriö toteaa, että asetusluonnoksen 3 ja 4 lukuun sisältyvien säännösehdoitusten taustana ovat valtionavustuslain säännökset. EMKVR-lain 14 §:n 1 momentissa tarkoitettua kehittämissuunnitelmasta ehdotetaan säädettäväksi asetusehdotuksen 17 §:ssä. Kehittämissuunnitelma on esitettävä hankkeissa, joissa on kyse uuden yrityksen tai toiminnan aloittamisesta sekä hankkeissa, joihin sisältyy merkittäviä riskitekijöitä. Kehittämissuunnitelma voidaan edellyttää myös muissa hankkeissa, jos siitä arvioidaan olevan hyötyä tuen myöntämistä koskevan harkinnan tekemiseksi.

Valtiovarainministeriö toteaa, että EMKVR-lain 14 §:n 1 momentin mukaan investointituen hakijalta voidaan, sen lisäksi, mitä valtionavustuslain 10 §:ssä säädetään, edellyttää yrityksen tai ammatinharjoittajan toiminnan kehittämisen kannalta olennaiset seikat sisältävän kehittämissuunnitelman esittämistä, jos tuettava hanke on kooltaan suuri tai merkittävä yrityksen nykyiseen liikevaihtoon verrattuna. Valtiovarainministeriö pitää tähän liittyen perusteltuna, että asetuksessa säädetyt vaatimukset kehittämissuunnitelman esittämiseksi ovat riittävän tiukat, ts. säännöksillä toteutuu tarkoituksenmukaisesti ja kattavasti mahdollisuus hyödyntää kehittämissuunnitelmia yritysten toiminnan ja rahoituksen sekä siihen liittyvien tukien suunnittelun välineenä. Asetusehdotuksen 17 §:n 1 momentin säännöstä kehittämissuunnitelman esittämisestä hankkeissa, joihin sisältyy *merkittäviä* riskitekijöitä, on jatkovalmistelussa tältä osin mahdollista täsmentää.

Asetusmuistion mukaan säädösehdotuksella ei ole välittömiä taloudellisia vaikutuksia julkiseen talouteen, koska asetuksella säädettävät tehtävät ja velvoitteet voidaan hoitaa julkisen talouden suunnitelman ja hyväksytyjen valtion talousarvioiden mukaisesti. Valtiovarainministeriö toteaa, että asetuksessa tarkoitettua EMKVR-tukijärjestelmää toteutetaan ohjelmakaudella 2021-2027 sille linjatun kokonaisrahoituksen mukaisesti julkisen talouden suunnitelmien ja valtion talousarvioiden mukaisten määrärahojen ja henkilötyövuosimäärien puitteissa.

Osastopäällikkö, budjettipäällikkö

Mika Niemelä

Budjettineuvos apulaisbudjettipäällikkönä

Annika Klimenko

Tiedoksi

VM/BO (Inha)

VN/7539/2022-VM-21

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: